herpy

GEKKOER

Uroplatus ebenaui

Uroplatus ebenaui er den minste av bladhalegekkoene, bare 9-10 cm lang inkludert hale. Med den korte, spisse halen, de små hornene over øynene og den svarte munnhulen ligner den et visnet blad. Den lever på Nosy Be og i det nordlige Madagaskar og krever kjølig, fuktig og stabil stell.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Spearpoint leaf-tailed gecko Tidligere navn: *Uroplates ebenaui* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**9-10 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Tørrskog og regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**60-100 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**2 egg**
Inkubasjon	**90-120 dager** ved 20-25 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Uroplatus ebenaui er den minste arten i slekten og blir bare omtrent 9-10 cm inkludert hale. Den hører til en gruppe små, løvlignende bladhalegekkoer hvor kroppen nesten ikke har hudfrynser. Til gjengjeld har den en kort, smal og spiss hale som minner om et blad, små hornlignende øyevipper over øynene og en nesten rett hudkam mellom dem. Den svarte munnhulen er et viktig kjennetegn.

Arten ble beskrevet i 1879 av Oskar Boettger, og det vitenskapelige navnet hedrer den tyske zoologen Karl Ebenau. Taksonomien har vært forvirrende. Dyr som ble solgt som *U. ebenaui*, var i en periode i virkeligheten en annen, ennå ubeskrevet art med lyserød munnhule, og de to artene kan nesten bare kjennes på fargen på munnhulen. *Uroplatus fiera* ligner også en stor *U. ebenaui*. Er du i tvil om hva du har, så se i munnen: svart munnhule peker på *U. ebenaui*. Artens slektskap med *Uroplatus phantasticus* er ikke endelig avklart, og *U. ebenaui* kan være et kompleks av flere arter.

Hos hannene i artsgruppen ligner halen ofte et blad med insektgnag, og de kan ha en hvit tåre under øyet. Hunnenes hale ligner et friskt blad. Om dagen sitter dyret nesten ubevegelig, flattrykt mot bark eller krøllet sammen som et visnet blad, og da er det nesten umulig å få øye på. Det er et skjørt utstillingsdyr og ikke et dyr for håndtering.

Utbredelse og leveområde

Uroplatus ebenaui finnes på Madagaskar. Typelokaliteten er øya Nosy Be utenfor nordvestkysten, og arten finnes også på den lille nabo-øya Nosy Komba. På selve Madagaskar oppgis den fra den nordlige og nordøstlige delen av landet, fra havnivå opp til omtrent 500 m.

Utbredelsen er begrenset, og arten står som sårbar på IUCNs rødliste fordi skogen på Madagaskar forsvinner. Flere nært beslektede arter har vært forvekslet med den, så de eldre funnopplysningene er ikke alle sikre.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i tropisk regnskog og i tørr løvfellende skog fra havnivå til omtrent 500 m. Den er knyttet til busker og lave planter og lever nærmere bakken enn de store bladhalegekkoene, som sitter på trestammer. Derfor ligner den visne blader og ikke bark.

Den er aktiv om natten og i skumringen og jakter på insekter. Om dagen hviler den i løv og greiner, hvor kamuflasjen skjuler den. Eggene legges på bakken. Det finnes bare få målinger av klimaet på artens egne levesteder. Hos bladhalegekkoer generelt er nettene kjøligere enn dagene, og luftfuktigheten er høyest om natten.

Stell

TERRARIET

Ett voksent dyr kan holdes i et terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm (lengde × bredde × høyde), helst med frontåpning. Arten lever nær bakken i busker, så et terrarium som er like bredt som høyt, passer bedre enn et smalt og høyt. Et mindre terrarium på omtrent 25 × 25 × 50 cm er brukt til enkeltdyr, og litt større til par og små grupper, men større er tryggere, fordi temperatur og fuktighet da er lettere å holde stabile. Ungdyr kan holdes i små bokser til de spiser selv og er halvvoksne.

Innred med mange tynne greiner, omtrent på tykkelse med en blyant, loddrett og skrått, slik at dyret kan hvile på dem om dagen. Levende planter som ficus, pothos og dragetre gir skjul og holder på fuktigheten, og et lag tørre blader i en del av bunnen gir leggeplass. Som bunnsubstrat brukes 5-8 cm fuktig torvmose eller sphagnum, som holder på vannet uten å bli sump. Terrariet skal ha god tverrventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående. Glass holder best på fuktigheten i tørre rom, og nettterrarier krever et fuktig rom.

TEMPERATUR

Uroplatus ebenaui tåler ikke varme. For arten oppgis 24-28 °C om dagen, mens 22-26 °C anbefales for slekten som helhet. Hold deg til den kjøligere enden, og la aldri terrariet komme over 28 °C. Om natten skal temperaturen falle til 16-20 °C. Om vinteren, fra november til februar, kan dagtemperaturen senkes noe til 20-23 °C, og natten til 13-18 °C.

En lokal varmeflekk på 32-38 °C er valgfri. Den skal være liten, slik at dyret alltid kan trekke seg tilbake til kjøligere deler. I et lite terrarium er en varmeflekk ikke trygg, fordi arten overopphetes lett. Bruk en hvit eller klar varmepære med lav watt og aldri farget lys, og styr den med termostat. Mål temperaturen med et digitalt termometer både øverst og nederst. Hetebølger om sommeren er farligere enn kalde vinterdager. Et dyr som får det for varmt, blir urolig og beveger seg hele tiden i stedet for å sitte stille.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge mellom 60 og 100 %. En god rytme er omtrent 60 % om dagen og 80 % eller mer om natten, og det kan hjelpe å la terrariet tørke ut til 60-70 % om ettermiddagen og sprøyte kraftig til 85-90 % om kvelden. Den daglige svingningen hemmer mugg og holder luftveiene friske. Sprøyt med lunkent vann, aldri kaldt, og la ikke bunnen stå i vann. Vanlig springvann er bedre enn destillert eller avherdet, fordi det inneholder mineraler. Et automatisk sprinkleranlegg er til stor hjelp hvis du ikke selv kan sprøyte flere ganger daglig.

Dyret drikker dråper fra blader og glass etter sprøyting og trenger ikke vannskål. Innsunkne øyne og en foldet hale tyder på uttørking og krever umiddelbar handling. Skifter dyret hud i ett stykke uten rester, er fuktigheten riktig.

LYS OG UVB

Om dyr som er aktive om natten trenger UVB, har vært diskutert, men UVB anbefales i dag for slekten, fordi dyrene i naturen hviler åpent om dagen og får litt sol. Det er Ferguson-sone 1, så det skal bare lite til. Sikt mot en UV-indeks på 1-2 ved hvileplassen, for eksempel med et T5-rør med 5 % eller 7 % over nettlokket, slik at resten av terrariet ligger i skygge. Arter

som ligner blader, får trolig mindre UV i naturen enn de som ligner bark, så hold deg i den lave enden.

La lyset være tent 11-14 timer om dagen, lengst om sommeren, og styr det med en tidsur. Om natten skal det være helt mørkt, fordi dyrenes øyne er svært lysfølsomme. Må du arbeide i rommet, så bruk en svak lommelykt. Levende planter kan kreve en LED-plantelampe.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Uroplatus ebenaui spiser insekter, og kjøtt eller plantekost avvises eller gjør dyret sykt. Gi sirisser, dubia-kakerlakker og andre små kakerlakker, gresshopper og av og til sommerfuglarver. Fôrdyr skal være mindre enn dyrets hode, og for en så liten art betyr det små insekter. Gi heller få, passe store byttedyr enn mange små. Snegler er naturlig føde og er ekstra viktige for avlshunner: Med flere kull blir hunnene ofte kalkfattige, og små snegler i en svært lav skål med akkurat nok vann til å holde dem i live og i bevegelse kan avhjelpe det.

Ungdyr får mat daglig, og voksne annenhver dag, så mye de kan spise på én natt. Veg dyrene hver uke, slik at du kan se om vekten er stabil. Gi fôret om kvelden etter sprøyting, slik at kalken ikke skylles av. Unngå harde fôrskåler, fordi dyrene kaster seg ned etter byttet og kan slå seg. Fôrdyrene skal ha fått ordentlig fôr minst 24 timer i forveien. Dryss dem lett med kalk ved annenhver fôring og med multivitamin med jevne mellomrom. Bruker du UVB, skal kalken ha lite eller ingen D3. Uten UVB skal den inneholde D3. For mye tilskudd gir fettdepoter under kjeven og foran bakbeina.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Uroplatus ebenaui er et utstillingsdyr og ikke et dyr du tar opp. Dyrene stresser lett, så håndtering bør begrenses til det strengt nødvendige og høyst én gang i uken. Et rolig dyr beveger seg langsomt og sitter ofte helt stille. Et stresset dyr er i konstant bevegelse, kan hoppe, gjespe, krumme kroppen, krølle halen eller skrike. Halen er et viktig signal og brukes også under paring.

Et enkelt dyr trives fint alene. Par og små grupper er holdt sammen i litt større terrarier, men to hanner bør ikke holdes sammen. Nye dyr trenger tid til å venne seg til det, og et tett beplantet terrarium med mange skjul reduserer stress. Villfangede bladhalegekkoer lever generelt kortere enn oppdrettede, så velg oppdrettede dyr hvis du kan få tak i dem. De er vanskelige å få tak i, fordi arten er sjelden i hobbyen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hos voksne dyr ses kjønnet på de tydelige hemipenisbulene ved halens rot hos hannen. Hos unge dyr er det vanskeligere, men hannen kan ha en hale som ligner et blad med insektgnag, og en hvit tåre under øyet, mens hunnens hale ligner et friskt blad. Det er tendenser, ikke sikre kjennetegn, og det finnes unntak. Alder og vekt for avl er ikke dokumentert for *U. ebenaui*. Hunner bør i hvert fall være fullt utvokste og i god kondisjon før de legger egg, fordi eggleggingen tapper dem for kalk.

PARRING

Det er bare få erfaringer med avl av *U. ebenaui* i fangenskap, og den er sjeldnere i oppdrett enn flere nært beslektede arter. Det som er kjent fra slekten og fra *U. phantasticus*, er at en kjølig hvileperiode om vinteren er avgjørende, fordi egg og sæd først modnes etter den. Hos *U. phantasticus* senkes temperaturen til omtrent 20-21 °C om dagen og 16-18 °C om natten, og perioden skal verken være for kort eller for lang. Det er ikke dokumentert for *U. ebenaui*.

En hann som er satt sammen med hunner, parer seg gjentatte ganger og glemmer mat og vann. Derfor bør han tas ut igjen senest tre dager etter at hunnen har lagt kullet sitt, uansett om det er befruktet. Når hunnene våkner etter vinterdvalen, får de rikelig med føde og snegler.

Les mer: Vinterdvale og årstider

EGGLEGGING OG KULL

Et kull består av to runde egg, som legges på bakken. Hos *U. phantasticus* legges kullene med omtrent 30 dagers mellomrom, og en hunn kan legge to til fem kull i en sesong, enkelte opptil syv. Det er ikke dokumentert for *U. ebenaui*, men tallene er det beste holdepunktet som finnes. Gi hunnen et bunnsubstrat av fuktig sphagnum eller torvmose og et lag løv hvor hun kan legge egg. Eggene er så små at de lett kan ligge på en mynt.

Sørg for rikelig med kalk i fôret hele sesongen. Små snegler gjør at hunnens egg blir ordentlig forkalket.

INKUBASJON

Det finnes ingen sikre inkubasjonsdata for *U. ebenaui*. Hos *U. phantasticus* tar det 90-120 dager å klekke, og det brukes et porøst, finkornet substrat, over 70 % luftfuktighet og en liten forskjell mellom dag og natt, for eksempel 24-25 °C om dagen og 20-21 °C om natten. Derfor er 20-25 °C og 90-120 dager lånt fra den arten og ikke dokumentert for *U. ebenaui*. Klekkeprosenten er høy når eggene er godt forkalket.

Eggene skal ikke vendes. Flytt dem forsiktig til en liten eggekasse med fuktig substrat og luftehull.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er skjøre rett etter klekkingen, særlig hvis luftfuktigheten er for lav, fordi de da får vanskeligheter med første hudskifte og kan dø hvis de ikke får hjelp. Små dyr kan holdes i store begre eller små bokser med noen få tynne kvister, en plantestikling og tørkepapir eller samme bunnsubstrat som de voksne. Temperatur og fuktighet er som for voksne dyr.

Unger vokser raskt under gode forhold og skal fôres daglig med små fôrdyr av passende størrelse. Flytt dem til et større, naturlig terrarium når de spiser selv og er minst halvvoksne.

Helse og vanlige feil

Uroplatus ebenaui er skjør, og de fleste problemer skyldes varme, tørrhet eller for lite kalk. De typiske feilene er:

- Varme over 28 °C, også i få timer. Det gir stress og kan være dødelig. Vær spesielt oppmerksom på sommerdager.
- Uttørking, med innsunkne øyne og en foldet hale. Sprøyt og øk fuktigheten straks.
- Hudskifteproblemer, hvor rester sitter fast, særlig hos unger. Øk fuktigheten, og fukt forsiktig.
- Kalkmangel hos hunner etter flere kull. Gi snegler og kalk.
- For mye tilskudd av kalk og vitaminer, som viser seg som fettdepoter.
- Stillestående luft og konstant våt bunn, som gir mugg og luftveisproblemer.

Et friskt dyr er rolig og våkent og har stabil vekt. Syke krypdyr skjuler det, så veg ukentlig, og noter fôr, hudskifte og atferd. Oppsøk en veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser, har innsunkne øyne eller er slapt.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.